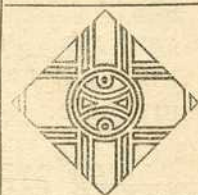

Илустрована Ратна Кроника

ИЛУСТРОВАНА РАТНА КРОНИКА ИЗЛАЗИ У СВЕСКАМА. — ПРЕТПЛАТА НА 10. СВЕЗАКА СТАЈЕ КРУНЕ 2.— ПОЈЕДИНА СВЕСКА СТАЈЕ 24 ПОТУРЕ. — ПРЕТПЛАТА — — — СЕ ШИЉЕ: КЊИЖАРНИЦИ СВЕТОЗАРА Ф. ОГЊАНОВИЋА, НОВИ САД. — — —

1389.

УРЕЂУЈЕ: ДР. КАМЕНКО СУБОТИЋ. — ИЗДАЊЕ КЊИЖ. СВЕТ. Ф. ОГЊАНОВИЋА.

1912./3.

Из Нове Србије.

Црква Светог Спаса у Скопљу.

Ову цркву, како веле задушбину Душана, приграбили су од нас скопљански Грци и држали је више десетина година, све док нису скопљански Срби подигли нову лепу цркву и дали на поклон, само да би напустили ову нашу светињу.

Иначе сама црква неугледна је, ниска и без звоника, али иконостас, то је право чудо од од дрвореза. Цео иконостас израђен је врло вешто и врло уметнички у дрвету. Олтар, слике, свеци затим сви главнији моменти из Новог Завета, као рођење Исусово, сечење главе Св. Јована, Три Јерарха и т. д., све је то брижљиво резано и парче по парче намештано. — Црквењак вели да су ову цркву радила три брата Дебарца из Мале Реке код Галичника, Петар, Филип и Благоје. Радили су девет година, а намештали су, састављајући парче по парче у целину, три године.

Десно од олтара уметници су у дрвету израдили и саме себе, са чекићима у рукама. На сред цркве, на једној плочи, налази се гроб Цара Душана, који је сада већ толико излизан да се једва распознаје. То су урадили Грци, док је била црква у њиховим рукама, да би уништили сваки траг, по коме могу Срби полагати право на цркву Св. Спаса.

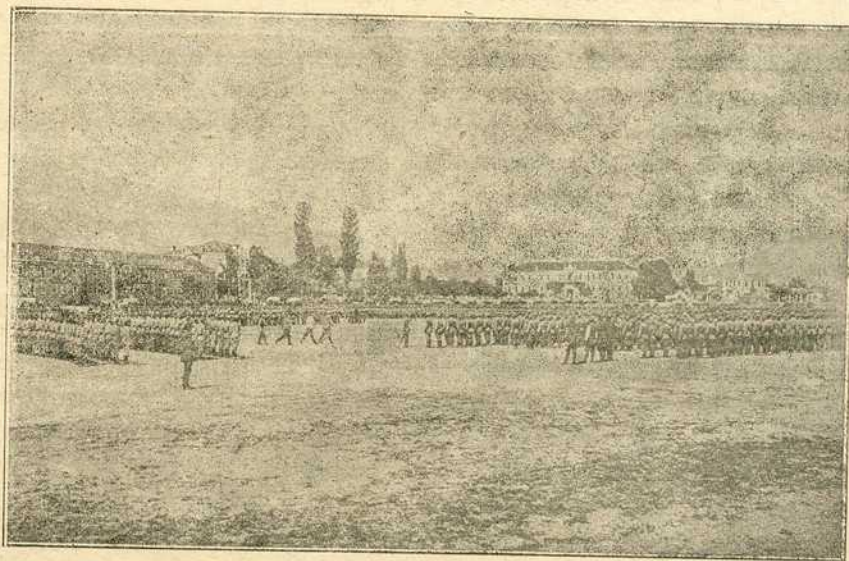
За време док је црква била у грчким рукама, две недеље српски свештеници, па и треће недеље јутрење је било

грчко. Грци су обично отезали јутрење служећи до подне, само да неби на Србе дошао ред и онда би се обично у самој цркви изродила туча између Срба и Грка, а Турци би то једва дочекали и затворили цркву по неколико месеца.

Покривена чаршија.

Одмах десно од цркве Св. Спаса, спуштајући се на ниже једном уском и кривудавом улицом, долази се у покривену чаршију, центар скопљанске трговине. Једна дугачка и права улица, затим неколико мањих попречних улица и уличица, покривених озго једноставним од ћерамиде кровом, представљају покривену чаршију. Трговци, Срби, Турци, и Јевреји, збијени у мале и ниске дућане, баве се разноврсним занатима и трговином. Кројачи, папуције, абације, јорганције, обућари, мамуције, пиљари, о-

панчари, терзије, кујунције и т. д. заузимају већи део ове чаршије. А има и галантериста, гвожђара, ситничара, па чак сам видео и ову чудну фирму: „Бакалско, помодно галантериска, гвожђарска и дашчарска радња“ тога и тога. Ушао сам у ту чудну радњу, где се ваљда само од тице млеко не може добити. Пред дућаном извешани и на еспапске сандуке размештени цицеви, платна, сапуни, парчад челика, шине и урапуше и летве, а унутра у једном ћошку, платно, мараме, ђинђуве и др. па онда, у другом, нешто одвојеном рафу шећер, кафа, пиринац, паприка, на крају другог опет дуге за кола, шине, кључеви, браве и др., а преко пута наслагане даске и летве, разне дужине и ширине. Дуж дућана широка тезга, за којом седи газда у фесу и европском оделу, преврће бројанице и сваки час погледа на

Из новоослобођених крајева:
Заклетва првих регрута у Битољу. — Генерал Гојковић поздравља регруте.

врата као да очекује нешто, док два „чирачета“ (шегрта) хитро и вешто услужују муштерије.

КОД БУГАРСКИХ КОМИТА

Једна посета у Доњем Граду у Београду крајем јуна.

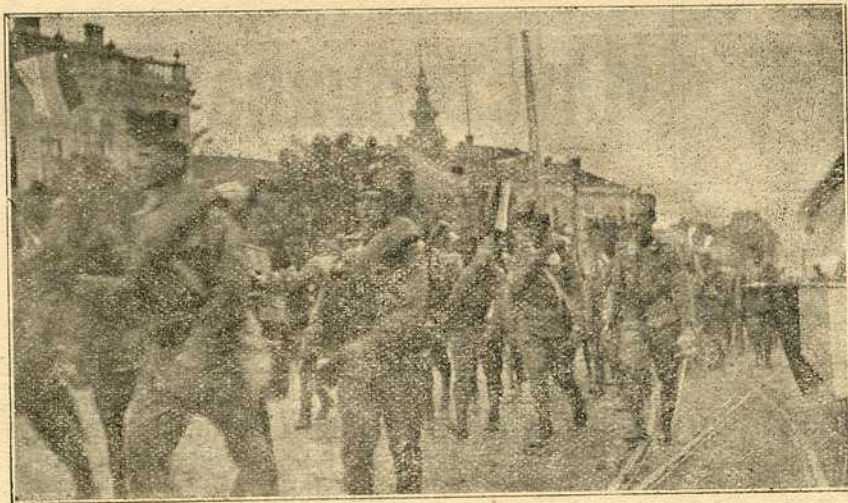
Пре три дана, у друштву г. Андре Стефановића, професора Универзитета, био сам у београдском граду где смо разгледали заплећене бугарске топове. Они су исти као и наши са том разликом што је на њима утиснут бугарски државни грб и почетно слово краља Фердинанда. Том приликом сазнадосмо да су у граду и бугарске комите. Како сам имао прилике да се ранијих година упознам са многим њиховим четницима, и како су неки људи пре извесног времена побегли са наше територије на бугарску, ја сам се заинтересовао да их видим у нади да ћу можда кога познати. И ми смо, захваљујући љубазности г. команданта града, имали прилике да видимо све комите, педесет шест на броју.

Они су пуштени у одређени крај града, где се свакодневно изводе на ваздух, јер су иначе у градским просторијама под надзором.

Сви су четници млађи људи, од 25 до 35 година. На себи имају разна одела. Неки имају домаће чакшире, а турске војничке блузе, или бугарске жућкасте панталоне са црним блузлама. На глави носе шапке и качкете, само је један имао српску плаву шајкачу. Неки су имали „еполетушке“ са писменима М. О. Р. О. што би означавало Македонско-Одринска Револуционарна Организација. Двојица или тројица су имали бугарске војничке шињеле.

Свима су лица тамна и гарава, многи су неошишани, брадати, из очију им вири лукавство и подмуклост. Њихово држање и физиономија одаје људе сурове и дивље природе.

Посматрајући их тако неколико тренутака, спазим једнога

Славље у Београду.

Пролаз српске јуначке пешадије

у народном оделу, какво се носи на Овчем пољу.

— Одакле си ти момче? пита га.

— Ја сам од село Трођерци!

— Па ти си из Србије, то је код Светог Николе!

— Од Србија сам, господине!

— А како си дошао овде?

— Потераше ме српски официри у комору. Кад сам био са комором, наиђе бугарска војска, која ме одведе у њихов логор. После дођоше Срби и мене ухватихе па ме доведоше овде. Ја нисам крив!

— А има ли који из Злетова?

— Има их мнозина!

— Нека дође ко је из Злетова!

Пред нас изађоше два млада човека у народном оделу, са качкетама на глави!

— Како ти је име?

— Ђорђе Начовић, рече један, а ово је мој брат, име му је Коце.

Из Злетова је пребегло још пре неколико месеца више њих који су отишли на позив њиховог земљака војвода Славка Абасова. Биће свакако да су ови Злетовци из Славкове чете, која је покушала упад на нашу територију 12. јуна, када је и сам Славко платио главом.

— Зар и ти Ђорђе у комитама шта ти је било рђаво у Србији?

— Бога ми, господине, све ми је било добро. Хвала Србији те је по други пут ослободила Злетово. Један пут нас ослободи од Турске, а други пут од Бугара! Ја сам био поред реке у башти, када наиђе бугарска војска. А после, кад поче да бежи, поведе и нас. Тако нас Срби стигоше и заробише код Кочана!

— Где је војвода Славко, што знаш о њему?

— Ђаво да зна где је, заро њему водим рачуна!

— Познајеш ли ти нас? Ми смо лане били у Злетову, па онда у Пиргу!

— Сећам се. Ви идосте из манастир, прођосте поред наше воденице. Сећате ли се, мој отац вам је хватао рибе у реци!

— Познајеш ли нашег поп Ђорђа из вашег села?

— Како да га не знам, род смо, он ми је од чичо дете!

— А кога има још из Злетова?

Сви четници погледаше у једног омаленог, гаравог човека, који је седео у једном углу. Он пође к нама, а многи почеше полугласно казивати: „Тај је убио српског официра из воде нице“.

Он се исправи церекајући се некако сатански.

— Како ти је име?

— Кузман Димитријевић, одговори. И док је он изговорио своје име, окрену се један коми-

та из гомиле и рече. Тај је, господине, убио једног српског официра и то из једне воденице код Злетова.

— Је ли истина ово, Кузмане?

— А што да убијем официра? одговори церакајући се непрестано. Нисам никог убио!

— А што сте запалили српску општинску кућу у селу, шта вам је она сметала!

— Ја је нисам запалио.

— А ко је онда?

— Не знам!

— Знате ли да је све село изгорело?

— Кад смо ми били тамо, изгорели су само дућани код општинске куће, иначе остависмо све читаво.

— А шта ћеш ти у комитама?

— Био сам у Бугарској, па ме силом отераше.

— Па зар и ти комита, упитам једнога, познатог средовечнога човека од својих четрдесет година. Како ти беше име?

— Ананије Николић!

— А одакле беше?

— Ја сам пољак у Бунешу и Трипотонцу. И мене силом поведоше Бугари. Ја нисам крив. Србија нас је ослободила — њени смо.

Видим једнога у шајкачи. Позовем га.

— Одакле си ти момче?

— Ја сам од Трнавац. Име ми је Стојан.

— А презиме?

— Немамо презиме.

— А како те зову?

— Мене зову Стојан Трајков.

— Шта ћеш са овим људима овамо.

— Ја си беше у Рушчук на печалбу, па ме силом натераше да се бијем. Ма несам крив. Мени ми је добро у Србију.

Он је тако говорио, а његова капа, српска шајкача, говорила је сасвим друкчије.

— Има ли који из Куманова?

— Ја... Ама и мене потераше силом одговори један, који је имао жуту блузу, са качкетом на глави.

— Ко је из Орида?

— Ја! одговори један младић у војничкој блузи са еполетама на којима су изведена почетна слова бугарског комитета. Он рече да има још неких из Орида, Прилепа, Велеса, Битоља и сви имају спремне одговоре да су били на печилби, па су их Бугари силом покупили и рекрутовали у чете. Али њихова дивљина и подмукла притворност сведоче да су то чланови оних

дивљих хорда, које су насрнуле на нашу територију у циљу пљачка, мучких препада, убиства и зверских крволоштава.

— Гледајте, господине да ме испратите дома, да си гледамо куће и деца зашто несмо скривили! рече Ђорђе Начовић.

У том их стражар позва да се спреме и они одоше у своја одељења.

С. С.

Београдска „Штампа“.

Ст. П. Бешевић

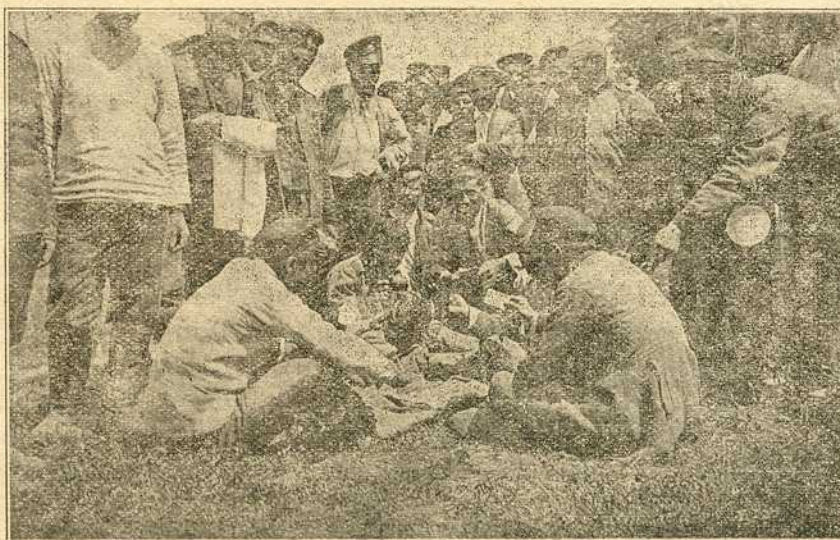
11. АВГУСТА 1913.

на дан дочека косовских осветника у Београду

*Овој су дана затрештале труде,
И трунули су топови са града,
У знак, да војска вратила се млада
Са крвавога, али славног рада...
Овој су дана затрештале труде.*

*Овој су дана заставе од свиле
Ишле на челу јуначких армада;
Бне су сведок свих дојева диле,
И остварених и снова и нада.*

*По њиној свили са злаћаним везом,
Док су се тордо и високо виле,
Душман је тук'о страшним митраљезом,
Ал' оне су се лепришале миле*

Заробљени Бугари у београдском граду играју „џандара“

Осветници Косова:
Три млађана српска комите - Војвођана

*Пред храдром војском, што је снагом мача,
Показ'ла да је и од Смрти јача.*

*Овог су дана вратили се људи,
Које смо негда сретали кроз дајке,
Којима деху змајовите мајке,
У њих челик и срце и труди, —
Овог су дана вратили се људи.*

*Овог су дана осветници дошли
Косова тужног и сливничког стида,
Овог се дана тешка клетва скида, —
Тер Славу носе за којом су пошли...
Овог су дана осветници дошли —
И вратиће се на огњишта своја,
Ма златна поља за којима чезну...
Ал' дође л' сутра до новог доја,
Спет ће у крв предано да грезну,
Кадри и звезде да с недеса скину...
Свесни за чега падају и ину.*

ЦРТИЦЕ ИЗ БАЛКАНСКОГ РАТА

— пише Никац од Ровина —

Срео Црногорац Мачванина коморцију ће гони кола која су вукли два велика мачванска вола, па ће га упитати:

— Је су ли то Краљеви волови, Шумадинче?

— Нису, брате, него моји!
— одговори Мачванин.

— А која си ти власт кад имаш такве волове? — пита Црногорац.

— Како која сам власт? припиткује Мачванин.

— Тако, јеси ли часови командир, капетан или што друго? — пита Црногорац.

— Нисам, брате; ја сам сељак.

— Е нијеси ти сељак, него везир, мој соколе, у сретне те ја бројим чим ти имаш оваке волове!.. одговори му Црногорац.

*

Једном приликом када је требало градити неки пут испод Тарабоша, дође један српски инжињерски капетан у црногорски логор да узме потребан број људи за рад и рече им:

— Браћо Црногорци, који ће од вас са мном у пијонере?

— Ја ћу!.. И ја,.. и ја, чоче.. и ја ваистину!.. заграјаше црногорски соколови и не знајући шта су то пијонери, него рачунаху да је то неки избор најбољих момака који ће вршити јуриш. И капетан узео њих три стотине, па са њима оде код алатне колоне, па када дође тамо рече им:

— Узимајте, браћо, ашове и пијукe!

Црногорци се згледаше и упиташе:

— Какве ашове и пијукe.. што рече чоче?

— Ашове и пијукe, да правимо путове! — рече им капетан.

— Нећемо, ваистину Богу! Зар да ми узимамо ашове и пијукe, па да се прича како смо на Скадар ишли са ашовима и

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

пијуцима!.. Не ни да јаки Бог!
Па ти оћаше да нас осрамотиш
пред цијелим свијетом! И нису
хтјели.

*

Један стари Црногорац био је
испратио два сина на Скадар.
У јеку најјаче борбе око Скадра
крене се старац да обиђе синове,
али како је тада била крвава
борба на Барда-

њолу, сретним случајем оба су
му сина остали живи. Старцу је
било тешко што му ниједан од
синова није био ни погинуо ни
рањен, док су други Црногорци
губили по једног, два, три па и
пет синова на Скадру.

Враћајући се са Скадра сурете
се старац са једном такође
старом Црногорком.

— А што си тако невесео,
ђаде јадан? — упита га Црногорка.

— Па нешта сам онако ми-слен;
имам на Скадру два сина и ниједан
још није рана допануо! одговорио
је старац.

— Е даће Бог, чоче, допа-шће,
ако не погину! — тјешила га је
Црногорка.

Сан старца Радована*

— Никац од Ровина. —

Овце чува старац Радоване,
Овце чува по Шару планини,
Броји стадо хиљаду оваца;
Пред стадом је ован преодниче,
А на њему звоно водилица,
Око стада девет добрих паса.
Колико је у стаду оваца,
Свака овца име имаћаше,
Сваку старац познати могоше
Код хајдука и горскога вука,
Ил' у туђе стадо загубљену.
Шесет љета по Шару планини
Чува старац пребијеле овце:
Знаде старац широм Шар планину,
Знаде по њој паше и пасишта,
Знаде по њој воде и појишта,
И за стадо дебела пландишта,
Знаде јаме, ђе се крију вуци,
Зна пећине, ђе живе хајдуци,
Зна ђе има кости и гробова,
Зна гњијезда суријех орлова,
Зна јуначке стазе и богазе,
Зна врхове ђе виле долазе,
Зна ђе има воде и снијега,
Зна ђе има од лијека биља,
Још зна старац небесне прилике:
Кад ће такав данак осванути,
Кад загрми, ђе ће ударити,
Кад упече, ђе ће сагорети,
Кад завије у планини вуче,
Кад играју по гори срндаћи,
Кад на мјесец залаје лисица,
Када зору буде кукавица.
За све старац има толковања,
За зло јутро и за добро јутро.
Ја какав је старац Радоване:
Има њему деведесет љета,
Прав је старац као копље бојно;
Очи су му двије ватре живе;
Зуби су му пушчано кремене;
Груди су му ко градски бедеми;

Плећа су му планинске литице;
Здравије му срце од челика;
А бјеља му коса од снијега;
Још по Шару старац поиграва;
Сам се баца камена с рамена;
А сам скаче скока јуначкога,
У појас му двије пушке мале,
Међу њима дипле двојенице;
Од међеда кожух направио,
Од курјака капу поставио,
Свако јутро, како зора сине,
Овце пушта старац Радоване
На попасак у Шар планину.
А кад дође половина дана,
Овце врће струзи у торове,
Да их музу на струзи планинке,
Музу овце од подне до мрака.
Једно јутро у свету неђељу
Поранио старац Радоване,
Поранио, зору преварио,
Из торова овце изјавио,
Ето њега у Шари планини.
Овце пасу, а бију чактари,
Гладни гракћу са јела гаврани.
Када било дневи око подне,
Наврх Шара старац излазио,
Ал' се њему нешто задријема:
За очи му санак пријонуо.
Леже старац под јелу зелену,
Те он заспа санком дебелијем.
Чудиле се на струзи планинке:
„Хвала Богу, хвала јединоме!
Ђе ли нам је старац Радоване?
Што га данас са попаска нема?
Нек Бог знаде добра бити неће.
Ил' су њега погубили Турци,
Ил' су му овце рашћерали вуци“.
Кад планинке у ријечи биле,
Из облака вила покикнула,
На планини старца пробудила:
„Устај, море, старац Радоване,
У Шару ти овце омркнуше,
Поклаће их вуци и бауци,

*) Ову одличну песму штампао је г. Никац од Ровина у својој књизи „Нове јуначке песме“.

Већ је јарко на заходу сунце,
Чекају те на струзи планинке“.
Скочи старац, ко да се помами,
И кад виђе на заходу сунце,
Грлом викну девет добрих паса
Те му овце у крдо скупише,
Крену стадо старац Радоване
И за стадом низ Шару попијева.
Дође старац струзи на торове,
Питају га на струзи планинке:
„Шта је, бабо, старац Радоване?
Због чега си данас задоцнио?
Јесу ли ти све на броју овце!“
Планинкама старац бесједио:
„Јесу мени све на броју овце.
Него данас у Шару планини
Бијаше ме санак спопануо,
Те ја легох под јелу зелену.
Ту сам заспо санком дебелијем,
И да не би из облака виле,
Шћах у Шару нојцу преноћити.
Не жалите, што сам задоцнио,
Јер сам, старац, диван сан уснио,
Диван санак, а у диван данак,
Баш у свету царицу неђељу,“
А кад чуше лијепе планинке,
Овако су њему говориле:
Здраво био бабо Радоване,
„Здраво био, кад си добро снио!
Можеш ли нам сново казивати,
Казивати па и толковати,
Да чујемо чему снови слуте?“
А старац им стаде бесједити:
„Када бијох у Шару планини,
Нешто мене на планину зваше,
Ја се дигох Шару у врхове,
Ал' се мени нешто задријема,
За очи ми санак пријонуо,
Те ја легох под јелу зелену
И ту заспах санком дебелијем,
Усних санак на врх Шара хладна:
Ђе се небом кољу двије војске.
Једна војска гавранови црни,
Друга војска соколови сиви,
Змија води гавранови црне,
Крсташ оро соколови сиве.
Љуто су се тице завадиле,
Једна другој вади очи живе.

СТРАХОТЕ У МАЂЕДОНИЈИ

У једној наредби генерала Савова вели се: дисциплина је врло ослабила, учињене су многе грешке због неискусности младих официра, што би могло имати озбиљних последица у предстојећем рату.

Комисија језиво описује ужасе, почињене прео овог рата у селима око Серези и Дrame, месеца маја и јуна ове године. Комисија помиње имена свих жртава. Бугари су рушили цркве, убијали жене и децу, палили куће, харали, пљачкали домове и дућане и предавали

Гавранима перје отпадоше.
Ко црн снијег на земљу падаше.
Тако траја од јутра до мрака,
Док Гаврани црни побјегоше,
А пред њима змија отрована.
Соколови гоне гавранове,
Крсташ оро змију отровану,
Ђе их стижу, ту их и прстижу,
Ломе њима крила из рамена,
Сваљују их на земљицу црну.
Крсташ оро змију ухватио,
Обадва јој ока извадио,
Те се змија без очи увија,
Гавранове води наопако!
У то стиже пребијела вила,
Пробуди ме на Шару планини.“
Када старац санак испричао,
Стаде ми га 'вако толковати:
„Двије војске што се небом клаше,
Поклаће се по земљици црној.
Гавранови то је турска војска.
„Соколови то је српска војска.
Љута змија то је турски цар,
„Од Стамбола Мехмед Господаре,
Крсташ оро то је српски цар,
Од Србије Петре господаре.
Гавранови поломљених крила
То је турска разбијена војска;
А што бјеже црни гавранови,
И гоне их сиви соколови,
То ће побјећ' са мегдана Турци,
Гониће их Срби до Стамбола,
Што је оро змију ухватио
И оба јој ока извадио,
То ће царе надбити султана,
Узети му двије земље дивне,
Узети му сву Мађедонију
И лијепу сву Србију Стару;
По њима ће отворити школе,
А подићи цркве и олтаре,
Зулума нас турског избавити.“
Када чуше лијепе планинке,
Љубе красна старца Радована:
„Бог те чуо, бабо Радоване!
Доживио и цара видио
У сред Скопља Петра господара!“
Амин, Боже, да би тако било!

огњу свете утвари. Прво су уцењивали народ, обећавајући, да им неће ништа. Свештеницима су тргали крстове с врата. Сам генерал Ковачев водио је војнике, што су обијали благајну отоманске аграрне банке у Шиљахову и однели из ње 2500 фуната.

На Бањици:

Српска коњица која се вратила из рата.

ЗАПИСИ

[„Сви смо ми такви!“] Догађа се у једној од београдских болница. Хирург, Немац, оперисао једног српског рањеника, Циганина, вадио му размрсану кост, не опијајући га и Цига никако да јаукне. После операције лекар прилази Циганину и честита му.

— Нема нашта, — одговара Циганин болничарки, која му је превела хирургову честитку, — кажи ти доктору, да смо ми сви такви!

[Која је од када?] Превија лекар једног српског рањеника, који је рањен на Штипу у руку и наређује му да скине кошуљу. Рањеник скида и на грудима се указује ожиљак у величини ораха.

— Од кога ти је ова рана? — пита лекар.

— Са Мердара! — одговори рањеник, и настави: „Имам још две“.

— Где су?

Рањеник свлачи чакшире и показује један ожиљак на цеваници десне ноге и бутини леве ноге, те показује као на мапи:

— Куманово, Битољ!

— Читава мапа, човек да се учи из њих географији! — вели лекар.

УЗ НАШЕ СЛИКЕ

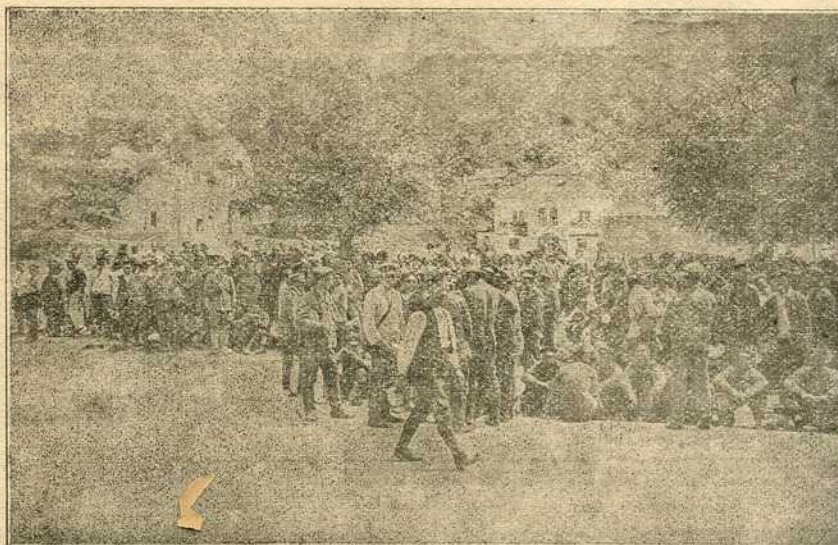
Заклетва првих регрута из новоослобођених крајева у Бишољу. Генерал Гојковић поздравља регруте. У новоослобођеним крајевима формиран су нови одреди српске војске из тамошњег становништва. Са радошћу одазвали су се младићи да служе у славној српској војсци, која је нечувена јунаштва починила ослобађајући оне класичне српске крајеве, који су преко пет векова у ропству чамели. Нови регрути, који су

нији најпре са Турцима а после са Бугарима, показале су свом свету да је Србин јунак. Непријатељ је свуда побеђиван и отеран са српских граница. Освојене су старе српске покрајине од Турака, а Косово и Сливница је освећена. Ти хероји сада се враћају кућама, али пре него се развију, српски народ у Београду дочекао их је тако славно, да ће се вечито причати. Закићени цвећем пролажаху ови српски хероји улицама београдским засипани цвећем, а ваздух се тресао од поздрава испуњеног народа којим је поздрављана храбра српска војска. Неустрашиви борци из љутих битака корачали су достојанствено, а на лицу сваког, огледао се понос јуначки са кога се могло читати: ми смо своје учинили за славу драге нам отаџбине.

Заробљени Бугари у београдском граду играју „џандара“, и заробљени Бугари у београдском доњем граду. Ове две слике приказују нам ове »јунаке«, који су умели мучки да нападају српску војску, да пале и робе незаштићена српска села, да бешчасте српске женскиње и да зверски мрцваре српске рањенике. Потучени и заробљени ови зверови уживаху потпуно и право српско гостопримство, те им је редовно издавана храна и преобука, а видимо их како се рахат шетају, па још се и забављају играјући: „џандара«. Међутим српски заробљеници у Софији, гладни и жедни гоњени су на тешке радове и затварани у смрдљиве казамате. Види се и овде колика је душа Србинова, да и у свом крвном непријатељу после боја сматра човека човеком, па тако са њиме и поступа, дочим код Бугара се види оно право азијатско дивљаштво, да се и над голоруким непријатељем свети. —

присаједињени славној српској војсци угледаће се на своју храбру браћу, која им донесе слободу и послужиће својој домовини на дику и понос. У окршајима са небраћом Бугарима, већ су доказали, надмећући се, да се у храбрости изједначе са својом старијом браћом. Свечан је приказ био, када је јуначки генерал Гојковић заклињао ове нове трупе и када им је казао каква их света дужност чека у служби своје отаџбине. Читав Битољ изашао је, да види ову ретку свечаност и да поздрави нову своју узданицу од сад, храбру српску војску.

Славље у Београду: Пролаз српске јуначке пешадије. 11. и 12. августа 1913. године остаће знаменит у Српству. Тога дана вратила се храбра српска војска са бојног поља, где је побрала неуцеле венце и прославила српско оружје. Страшне и славне битке по Старој Србији и Маћедо-

Заробљени Бугари у београдском доњем граду

Па још има неког ко ове зверове хвали и уздиже — срамота!

Освешеници Косова: Три млађана српска комите — Војвођани. На слици у средини четник Шаца Остојић. — Из Новог Сада, јунак са Новог Пазара. — На глас о мобилизацији прешао је Србију, узео брзометку и борио се јуначки против Арнаута. Код Ђурђевих-Стубова случајно се оклизнуо и пао у провалију са 12 метара висине. Тај му је случај онемогућио даљу борбу те се морао вратити у Београд. Кад је плануо други рат против грозне браће Бугара ступио је заједно са својим нећаком Богданчетом у чету „Црнога Влајка“ и рањен је на Криволак у око.

На слици с десне стране четник Богданче Поповић родом из Ср Карловаца. Као младић од 18 год после свршене трг. школе у Хамбургу а на глас да су крволочне бугарске чете онако мучки нападе српску војску, дојурио је из далеког краја, да помогне својој прекосавској браћи, спреман да остави свој млађани живот тамо где год на брзome Вардару. Ступивши у чету војводе »Црнога Влајка« борио се на Криволаку, где му би суђено, да види свога ујака

Шацу, рањеног, где паде. Затим се борио и на Брегалници и остао оба пута жив и здрав. Слава младоме јунаку.

На Бањици: Српска коњица која се врашила из раша: После исполнске борбе са Турцима, а одмах за тим са Бугарима вратили су се ови храбри српски борци са бојног поља, да се мало приберу и одморе од великих ратних напора. Победници љутог непријатеља дођоше у престоницу српску Београд, да учествују у великом слављу, које им је престоница приредила 11. и 12 августа

о. г. На Бањици пред Београдом видимо храбре ове борце, где чисте оружје, глачају седлаи уздице, како би ипак што свечаније ушли у варош, која им је приредила свечан дочек достојан њихове храбрости, пожртвовања и славе, коју су на бојном пољу тако сјајно стекли. На лицима опаленим сунцем, измученим од непрекидна штрапаца види се ипак сјај и понос, јер су уверени: да им је тешко и крваво дело ипак крунисано победом јер су непријатеља победили и одагнали га од својих ослобођених граница.

ПРИ ПРЕЛАЗУ ГРАНИЦЕ

Брегови силни, кршни, високи,
Грбови српски, страшни, дубоки,
Грмите громко, потрес'те кости,
Будите жртв', — дан је радости:
Дошло је време за борбе свете
И ево српске где лете чете
Вама у сушет, у сушет право, —
За Српство цело, здраво нам, здраво!

О српске реке свете и чисте,
Са српске крви дубоке ви сте,
Груните сада и ваши вали
Нек' журну напред к'о сами ждрали,
Нека нам и крв и срж узбуде,
Нека прекаљен сваки нам буде,
Кад се за Српство србински бори
Нека одјекне, нека се ори!

На путу из Врање, 5. окт. 1912.

О Српска земљо, о свете муке,
О Мајко наша, рашири руке,
Прими нас сада, загрли редом
Летимо теби с вером, победом,
Храбро и смело к'о деца твоја
А посред страшног крвавог боја!
Покажи твоје гудуре, кланце,
И петвековне побацај ланце, —

Па с нама, Мајко — Бог нека 'прости,
Заплачи силно плачем радости,
Ороси поља и свето гробље
И кликни свету: нисмо више робље!
Срби су ипак успели сада
Да се опросте вековног јада,
Диги се с нама, подигни чело:
Српство је с тобом слободно цело!

Биослав

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

„Ратна Кроника“ ће се ускоро завршити, а за тим ћемо одмах покренути нов илустровани лист :

НОВИ СРПСКИ ВЕК

под уредништвом Г. МИЛАНА АНДРИЋА.

„НОВИ СРПСКИ ВЕК“ ће бити лист за забаву и народно образовање; служиће културним потребама свију, а нарочито најширих слојева нашега народа; доносиће слике, у првом реду, из ослобођених, а за тим из осталих српских крајева, као и слике у којима се огледа напредак и величина културних народа а могу послужити постреком или поуком нашем народу.

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА

СВЕТОЗАРА Ф. ОГЊАНОВИЋА
НОВИ САД — (UJVIDÉK.)

У НОВОМ САДУ, септембра 1913.